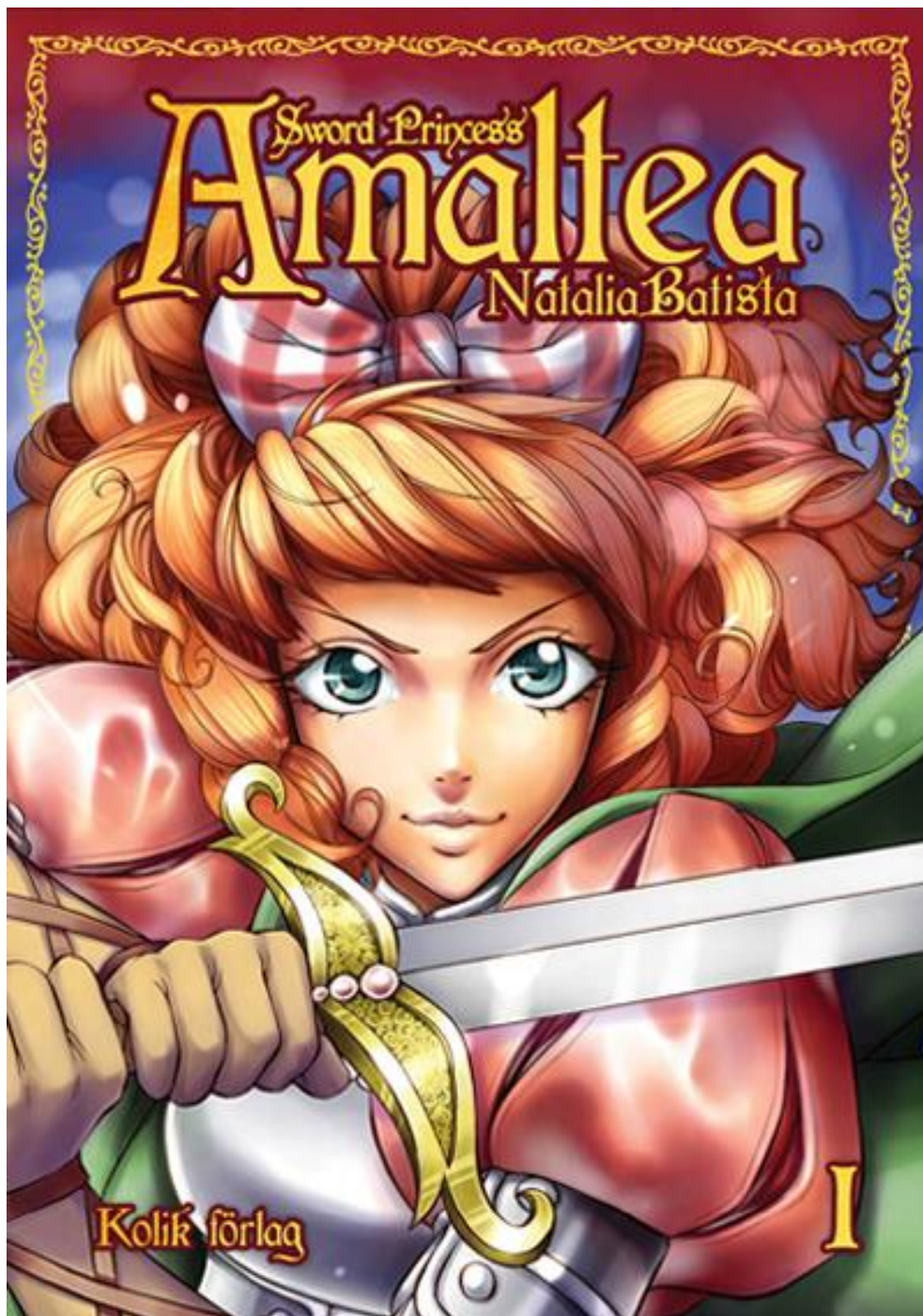

Sword Princess Amaltea 1

av Natalia Batista

En lärarhandledning för åk 6-9

av Helga Boström

Inledning

Natalia Batistas trilogi om prinsessan Amaltea är något så ovanligt som en svensk samhällssatir i mangakostym. Det mest markanta i böckerna är att könsrollerna i boken vänts på ända i sann ”Egalias döttrar”-stil, en bok som Natalia Batista själv berättar är hennes största inspirationskälla.

- *Jag tycker att den boken känns dammig nu, den saknar tyvärr attraktionskraften. Men ämnet är minst lika viktigt idag och därför ville jag få in det i mina böcker, berättar hon när vi ses inför mitt arbete med den här lärarhandledningen.*

I norskan Gerd Brantenbergs kultklassiker ”Egalias döttrar” från 1977 bär männen pehä (penishållare) och äter p-piller. Kvinnorna styr landet, men en ung man, Petronius, bildar Mansligan för att göra revolt mot de orättvisor männen drabbas av. Brantenbergs huvudbudskap är att alla människor ska respekteras som individer. Ett budskap som även kan appliceras på Amaltea.

I Amaltea är huvudpersonen den rebelliska och bortskämda 17-åriga prinsessan Amaltea som bor med sin mor, drottningen som styr landet, den blide kungen och sin äldre syster vars lott i livet är att bli landets nästa regent. Miljön är en sagoinspirerad fantasyvärld med slott, drakar, magi, hästar och svåra uppdrag som vår hjältninna måste genomföra. I den första delen skickas hon ut för att rädda en prins i nöd för att sedan gifta sig med honom. Amaltea vill absolut inte ge sig av. Hon vill inte rädda någon fånig prins i nöd. Men hennes mor vägrar ge sig: Detta är

Amalteas enda chans att få ett eget drottningadöme, hon har ju ingen arvsrätt. Så Amaltea skickas iväg och där börjar Amaltea del 1, i vilken läsarna får träffa på den vackre och motsträvige prins Ossian, en förförisk och slug barpojke, en skräckinjagande drake, ett (kvinnligt, vem trodde något annat?) banditgäng och framför allt: Amaltea, prinsessan som i den här boken börjar se en liten aning bortom sig själv när hennes värld för första gången vidgas, bort från den egna naveln.

Natalia Batista har i den här bokserien medvetet vänt på steken och låter inte männen i boken se sin egen möjlighet och kraft. De är hjälplösa och förföriska, ouppnåeligt icke-mänskliga och de har samma kroppstyp som i Hollywood.

- *Männen är stöpta i en form, de har inget kroppshår och de har alla ett bäst föredatum. Jag vill att alla killar ska läsa den här boken, att de ska förstå hur det känns att ständigt vara nedvärderad, att känna att ens ord inte väger lika tungt, säger Natalia Batista.*

Hon har, precis som Brantenberg, valt att ändra en del ord. Istället för ”man” använder hon pronomenet ”kvin”. Ord som vi är vana att höra ändras också, ”köksflicka” blir till exempel ”kökspojke” och meningen ”Jag behöver tre starka brudar som skydd” är kanske inte något vi läst eller hört särskilt ofta.

I böckerna är Natalia Batista också mån om att det ska vara en etnisk blandning. Hon menar att det oftast är väldigt kulturellt och etniskt segregerat i populärkulturen. I Amaltea vill hon inte att det ska kännas som olika länder och olika folkslag, samhällen flyter istället samman. Personerna som innehar maktpositioner i boken har också olika hudfärg. Prins Ossians mamma, den karaktär med mest makt, har exempelvis mörkast hud av alla (hon dyker dock upp först i bok 2).

- *Afrofobi, främlingsfientlighet, påverkar unga väldigt mycket och hur etnicitet skildras i litteratur, serier, filmer och dataspel spelar mycket stor roll, menar Natalia Batista.*

Hon har även vinnlagt sig om att kvinnorna ska ha varierade kroppsformer och hon klankar aldrig ner på en karaktär. I Amaltea kan exempelvis en mullig karaktär ta för sig och en med muskler visa sig vara korkad.

Vad är manga?

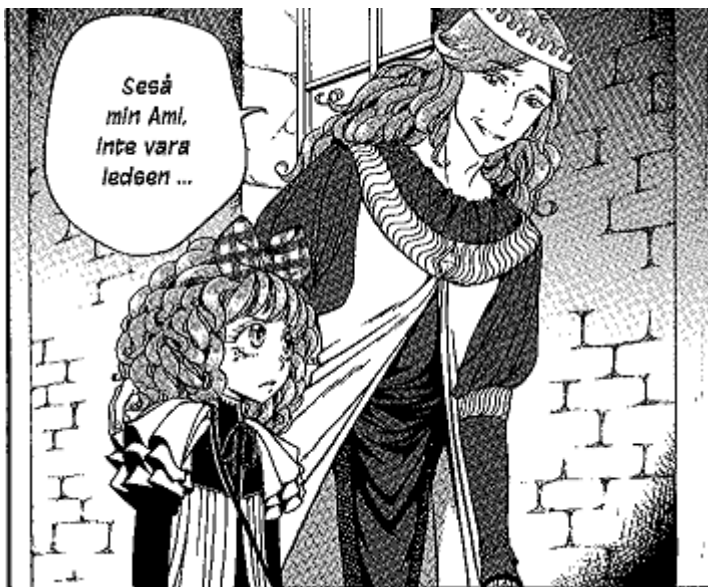
Manga är en svartvit serievariant som ursprungligen kommer från Japan där den idag är enormt populär och finns i massor av olika varianter. Manga berättar filmsikt och långsamt, det går åt fler serierutor för att återge ett skeende eller en händelse än det gör i en ”vanlig” serie. Berättandet sker som i en rörelse, detaljerat och med fokus på ansiktsuttryck och närbilder. Karaktärsutvecklingen går före storyn, handlingen. Det handlar mycket om den inre strid och inre kamp som en karaktär genomgår, den inre monolog som pågår inne i karaktärens huvud.

Mangakaraktärerna ritas med stora ögon, starka uttryck och ljudeffekterna – onomatopoeia – är viktiga. När en karaktär känner väldigt starkt för någonting, det kan handla om glädje, sorg, ilska, kärlek, ritas de ofta som ”chibi”. Då tecknas de mer likt smiley-figurer, ansiktet ges extra fokus och det gulliga, komiska och ikoniska uttrycks tydligt.

Serieromanens handling

Sword Princess Amaltea 1 är den första delen i en trilogi och den kan läsas helt fristående. Bokens dramaturgiska kurva är avslutad och i bok 2 tar en ny vid. Den här lärarhandledningen är endast uppbyggd kring bok 1, men vårt tips är att skolan köper in några exemplar av bok 2 och bok 3 också, de brukar önskas av eleverna efter avslutad läsning av ettan.

Boken börjar med en kråkjakt. Systrarna Dori (Dorotea) och Amaltea är ute och jagar. Det är tydligt att Dorotea är den äldre systemen, den som är lyckosam med geväret och inte orkar vänta på sin syster. Flickorna springer till slottet där Dorotea nöjt visar upp sin fångst för den skrävlande drottningen och omhändertagande kungen. Amaltea kommer efter och uttrycker sitt missnöje med att det alltid går bättre för systemen.

Därpå får läsarna veta att den äldsta systemen har arvsrätt och kommer att få överta hela kungariket medan Amaltea måste ge sig ut och rädda en prins i nöd. Därefter ska hon gifta sig med prinsen och få halva det kungarike som hans mor är regent över. Amaltea vill inte finna sig i detta öde, hon vill inte rädd någon dum prins, än mindre vill hon gifta sig.

Men Amaltea blir tvungen att ge sig iväg. Med sig har hon tre riddare, men dessa skakar hon snabbt av sig. Hon är mycket bestämd och tror stenhårt på att hon klarar allting på egen hand. På ett värdshus träffar hon på tre hårdföra tuffingar som börjar skratta åt henne när hon säger att hon är prinsessa, något de dock förstår kan vara sant när hon betalar värdshusvärderna med rent guld. Amaltea drar vidare i vredesmod och blir snart uppsökt av en kvinna som heter Samyra Hadi Martuk. Hon kan hjälpa Amaltea finna en prins i nöd säger hon.

Amaltea och Samyra rider iväg och Amaltea visar tydligt att hon inte är van vid att vara utanför slottet. Hon är egenkär, bortskämd och nedvärderar kvinnan. Kvinnan berättar då om hur det var för länge sedan, när kvinnor och män levde i samspel men att detta ändrades när de fann den magiska kraften och upptäckte att bara kvinnor kunde frammana den. De som lyckades blev mäktiga ledare och matriarkernas krig inleddes. Därefter togs beslut som ledde till den eviga freden. I detta beslut ingick många olika regler och lagar, bland annat bestämdes det att de drottningdöttrar som inte var förstfödda skulle göra just det som Amaltea nu måste göra – rädda en prins i nöd och gifta sig. På dessa regler vilade freden.

Därefter lämnar Samyra Amaltea och hon rider vidare ensam. Ganska snart kommer hon fram till ett torn med ett litet fönster högst upp. När hon försöker öppna dörren överraskas hon av en enorm drake. En våldsam strid utkämpas vilken Amaltea slutligen vinner – hon lyckas hugga draken i strupen och den dör. Hennes uppdrag är nästan slutfört, nu måste hon bara finna prinsen som varit i nöd. Högst upp i tornet ligger han och sover, prins Ossian. Amaltea minns sagor hon hört som liten och förstår att hon måste kyssa honom. Högst motvilligt går hon fram och gör just det. Prins Ossian vaknar med ett ryck och han är inte nöjd. Varken med att bli kysst mot sin vilja eller att han ska behöva gifta sig med Amaltea. Han vägrar.

Amaltea ska nu föra prins Ossian hem till hans mamma, men det blir mycket gnabb på vägen. Mitt i ett bråk om huruvida det är orättvist att Amaltea får sitta till häst medan prins Ossian måste gå dyker gänget från värdshuset upp igen. Att de har dåligt uppsåt är tydligt. Amaltea vill lösa det hela utan Ossians hjälp men hon övermannas av de tre kvinnorna som planerar att föra iväg Ossian som gör vad han kan för att försöka fly. I sista minuten vaknar Amaltea upp och med hästen Pallifax hjälp lyckas hon och Ossian fly.

Under tiden har Amalteas riddare återvänt till slottet och Dori ger sig iväg för att leta reda på sin odåga till syster. Drottningen säger att till nästa fullmåne ska Dori se till att Amaltea blivit gift.

Amaltea och Ossian rider och småbråkar tills hästen är trött och det blivit natt. De tar in på ett värdshus och för att inte dra uppmärksamhet till dem bestämmer Ossian, till Amalteas irritation, att de ska dela rum. Han går genast upp medan Amaltea sitter kvar och dricker öl. Värdshuspojken Tibus flirtar med henne och får hur henne information som hon borde hållit inne med. Precis när de ska till att kyssas står Ossian där och meddelar Amaltea att hon precis håller på att bli rånad. Tibus springer snabbt därifrån och Ossian och Amaltea går tysta upp på rummet. Amaltea tjuvtittar på Ossian när han byter om. Själv sover Amaltea i sin rustning.

Nere på värdshuset dyker banditgänget upp. De pressar Tibus på information och får veta vad de behöver. På natten slår de Amaltea medvetslös och rövar bort Ossian. När Amaltea vaknar upp konfronterar hon Tibus och får snabbt ur honom det han vet. Banditgänget sitter vid en eld i skogen och pratar om hur de ska göra med Ossian för att få så mycket pengar som möjligt för honom. Han sitter fastbunden vid ett träd. Amaltea och Tibus har hittat dem och smyger i buskarna. De har en plan, nämligen att Tibus går fram till dem med mängder av dricka och får dem att bli fulla. Planen lyckas, men när en av kvinnorna går fram och tänker kyssa Ossian kan Amaltea inte sitta tyst längre. Hon träder fram och fighten är ett faktum.

Amaltea vinner till slut och de tar farväl av Tibus, som denna gång lyckas stjäla Amalteas börs. Sen rider hon och Ossian mot Ossians moders rike.

Boken avslutas med att en person klädd i mantel kommer till det runda tornet och upptäcker att Ossian är borta. På en skräckinjagande drake flyger hen iväg över landskapet, sägande: ”Inte nu! Så lätt ska det inte gå att smita från mig! Han är min!”

Varför läsa ”Amaltea”?

Det finns många olika anledningar till att man ska läsa Amaltea med eleverna. Främst bör den läsas för att den är viktig. Den bidrar till intressanta och djupa diskussioner kring jämlikhet, kön och etnicitet i vårt samhälle, eleverna får tänka till kring hur det ser ut i deras egen värld och varför det är som det är. Boken ger en aha-upplevelse och har många igenkänningsfaktorer.

Vidare är den en bra bok att läsa om man vill arbeta ämnesövergripande. Den tangerar, förutom **svenska** och **svenska som andraspråk** förstås, ämnen som **biologi** - kropp och kön, **historia** - handlingen utspelar sig i en fantasyvärld som har många element från vikingatid, medeltid och 1700-tal och diskussionen kring hur samhället varit uppbyggt när det gäller just jämlikhet och könsroller, **samhällskunskap** - hur ser vårt samhälle ut idag kring ovan nämnda frågor) och **bild**.

I svenska och SvA kan boken utgöra en bra grund när man ska arbeta med sagotema. Den är uppbyggd enligt den klassiska sagan och innehåller många typiska sagoelement. Den dramaturgiska kurvan följs och kan analyseras på djupet med eleverna.

Introduktion

Bokens framsida visar en målmedveten Amaltea i närbild med svärd, rustning, mantel och rutig hårrosett. Låt eleverna i par analysera bilden innan de får öppna själva boken. Vem är det de ser? Vilken tid befinner hon sig i? Finns det redan på framsidan någon detalj som avslöjar genre (fantasy) och vilken sorts serieart det rör sig om (manga)?

Här kan det vara på sin plats att gå igenom begreppen manga och fantasy så att alla elever säkert vet vad det handlar om. Det enklaste sättet är att ställa frågan ”**Vad är manga och vad är fantasy?**” och sen får eleverna försöka besvara frågan i par. Därefter tar ni upp deras svar i helklass, på så sätt blir det elevernas egen förförståelse som får bilda grund för svaret, deras intresse väcks på ett naturligt sätt.

Läs sedan baksidestexten högt tillsammans. Upprepa meningen ”Sword Princess Amaltea utspelar sig i en sagovärld precis som alla andra – fast tvärt om.” Vad tror eleverna att denna mening betyder?

Läsning samt läsning och övningar under läsningens gång

När boken öppnas ser eleverna genast att Natalia Batista tillägnat boken till ”min mamma och alla mina systrar”. Vad menar hon med det tror eleverna?

Karaktärs genomgång – manligt/kvinnligt/ont/gott

Uppslaget som följer därpå är en karaktärs genomgång. Diskutera noga med eleverna: Vad är det för karaktärer som beskrivs? Hur kan man se vilka som är män och vilka som är kvinnor? Vad är det Natalia Batista gör med sina bilder som gör oss förvirrade? Handlar det om kläder, frisyrer och kroppar eller ansiktsuttryck och kroppshållning? Tycker eleverna att det finns typiska miner, kroppshållning, frisyrer och kläder som är manliga eller kvinnliga och hur tänker de i så fall kring detta? Varför kan det vara så att vi blir störda när vi inte kan säga om en person är en man eller en kvinna? Varför är det viktigt? Tror de att det har blivit någon skillnad kring hur folk tänker kring ”typiskt manligt och kvinnligt” de senaste tio åren, tjugo åren? Varför isåfall?

Låt också eleverna fundera över huruvida bilderna visar vilken makt de olika personerna har. Går det att se vilka som är onda och vilka som är goda? Hur?

Leta sagoingredienser innan berättelsen ens börjat

Nästkommande uppslag innehåller en kapitelgenomgång, en dikt och några bilder. Eleverna får här lista alla de exempel på sagoingredienser som de kan komma på, exempelvis orden *prinsessor, drake, prins, i nöd*, slottet och den gammeldags byn i dalen, skog, de snirkliga ramliknande mönsterna, Amalteas gammeldags kläder och skor, svärdet osv. Kan de redan på detta uppslag märka av att den här boken har ett ”omvänt” könsrollstema?

Den dramaturgiska kurvan

Dikten på den här sidan kan tolkas som den dramaturgiska kurvans första hållpunkt, nämligen anslaget. Rita gärna upp den dramaturgiska kurvan på ett stort papper så att ni under läsningens gång kan pricka in ungefär hur berättelsen är uppbyggd. Att anslaget kommer redan i prologen beror på dikten. Den visar att huvudpersonen tror att hon har det bra men att det ska visa sig att hon inte har det och att man aldrig kan veta vad som ska hända. Det är typiskt för ett anslag – att det anslår spänning, får oss att vilja läsa vidare och se vad det är för problem som huvudpersonen måste ta sig igenom. Den dramaturgiska kurvan kan liknas vid ett liggande ”S”, där de båda yttersta strecken är förkortade med hälften.

De punkter som ska gås igenom är först **anslaget**, det som anslår en spänning och förklarar huvudproblemet/konflikten i berättelsen. Därefter kommer **presentationen**, mitt på första streckets nedgång. Här presenteras personer och miljö. Därpå följer **fördjupningen**, längst ner i den första bågen, inbördes relationer och ev. konflikter förklaras tydligare. Hela det långa uppåtgående strecket är **konfliktupptrappningen**. Huvudpersonen kämpar med att försöka lösa problemet och spänningen bara ökar och ökar. Högst upp på andra bågen finns **konfliktlösningen**, på något sätt löses problemet. Allting slutar med en **avtoning**, tempot lugnas ner och eventuellt reds en del frågetecken ut och siktet ställs in på framtiden. Om det

finns en fortsättning, en bok eller film till så kan nästa anslag börja presenteras direkt efter avtoningen.

Kapitel 1 – De två prinsessorna

Läs det första kapitlet högt, gärna som en dramatisering där elever blir tilldelade varsin karaktär och läser dennas repliker med inlevelse. Det behövs också någon som läser ljudeffekterna och någon som läser Amalteas inre monolog (detta uttryck kan också behövas förklaras för eleverna).

Efter läsningen får de skriva vilka olika egenskaper de tycker att huvudpersonen Amaltea har. De får också noga granska drottningen och kungen. Vem får ta mest plats? Vilka egenskaper får vi veta att de har? Är de vana vid denna bild av ett par eller är det någonting som är annorlunda?

I en del serierutor tecknar Natalia Batista i ”chibi”-stil (se förklaring i stycket om manga). Var någonstans sker detta och vilka känslor är det som förmedlas i dessa passager (exempelvis Amalteas barnsliga harm när banditgänget inte tror henne när hon säger att hon är prinsessa på s. 35).

Diskutera den dramaturgiska kurvan igen och skriv in kapitel 1 under presentation och fördjupning. Vi får ju först lära känna huvudpersonen och hennes miljö. Därefter fördjupas relationerna: vi märker att Amaltea är avundsjuk på sin storasyster, vi märker hur drottningen behandlar Amaltea – att hon är osäker på om Amaltea kommer att klara detta, vi märker också att Amaltea har ett behov av att vara självständig och kapabel, vi märker att kungen är undergiven och håller sig i bakgrunden och att det är drottningen som bestämmer. Dessutom fördjupas intrigen och problematiken, vi förstår att det förväntas att en yngre dotter i en kungafamilj har ett förutbestämt uppdrag som måste klaras och vi förstår att det finns en risk att Amaltea varken vill eller klarar att utföra detta uppdrag men att hon inte har något val. Konfliktupptrappningen tar vid i slutet av kapitel 1. I och med att Amaltea avslöjar alltför mycket så känner vi på oss att vi inte sett banditgänget för sista gången och på sista sidan träffar Amaltea på någon som kanske kan vara till hjälp när hon ska försöka hitta en prins i nöd. Äventyret kan börja!

Kapitel II – Prinsessan och draken

Börja med att prata om orden **patriark** och **matriark** så att eleverna förstår vad de betyder.

Läs högt i helklass, i smågrupper eller låt eleverna läsa enskilt. Det här kapitlet berättar bland annat bakgrunden till varför Amaltea måste ut på uppdrag – de som bemästrade kraften blev ledare, matriarkernas krig inleddes och regler sattes upp för att världen skulle få leva i fred. Hur ser det ut i vårt samhälle idag, vilka är det som får makt och vilka ”regler” och traditioner finns det som verkar som skydd för att vårt samhälle inte ska hamna i krigstillstånd och kaos? Kan de nämna exempel på när det inte fungerat, när det ändå brakat utför (konflikten i Syrien, andra världskriget, efter naturkatastrofer till exempel).

Actionscenerna med draken är väldigt typiska för mangateckning. Berättelsen berättas långsamt, detaljerat och med många närbilder. Detta kan det vara bra att göra eleverna uppmärksamma på.

Låt eleverna diskutera hur de tänker när de ser prins Ossian i sängen på s. 73. Finns det någonting i bilden som gör dem förvirrade? Vad och varför i så fall? Finns det helt allmänt någonting i Amalteas och prins Ossians beteenden, egenskaper och repliker som inte följer de mönster som eleverna är vana vid. Hur tänker de kring detta?

Konstatera att hela detta kapitel ingår i den dramaturgiska kurvans ”Konfliktupptrappning”. Nyckelhändelser som höjer spänningen är att Amaltea stöter på draken, räddar en prins i nöd bara för att få höra att prinsen vägrar gifta sig med henne. Hur ska hon nu lyckas fullfölja uppdraget?

Avsluta med att de får fundera över vad de tror kommer att hända i nästa kapitel.

Kapitel III – Prinsen och banditerna

Läs högt i helklass, i smågrupper eller låt eleverna läsa enskilt.

På sidan 88 träffar vi åter på Banditgänget. Hur har Natalia Batista tecknat banditerna för att visa att de har självförtroende och tror att de kommer att lyckas med det de bestämt sig för?

Titta även i detta kapitel på vilka händelser det är som trappar upp spänningen i ”Konfliktupptrappningen” och vid vilka tillfällen karaktärerna tecknas som ”chibi” – vilka känslor är det som förstärks genom detta sätt att teckna.

Kapitel IV – Prinsessan och servitören

Läs högt i helklass, i smågrupper eller låt eleverna läsa enskilt.

Vilka olika knep använder sig Tibus av för att få sin vilja fram? Känner eleverna igen det här beteendet? När har de sett det tidigare/träffat på det? Vad finns det för andra sätt att agera om man vill få sin vilja fram? Hur tänker man kring en person som gör som Tibus?

Efter att ha läst detta kapitel, vilka olika egenskaper och personlighetsdrag tycker eleverna att prins Ossian har?

Sidan 129 börjar med en helt gråsvart serieruta. Låt eleverna diskutera vad de tror händer då.

Vilka händelser trappar upp spänningen i ”Konfliktupptrampningen” i detta kapitel. Diskutera och skriv in i den dramaturgiska kurvan.

Kapitel V – En prins i nöd

Läs högt i helklass, i smågrupper eller låt eleverna läsa enskilt.

På kapitlets förstauppslag ligger Tibus och funderar. Vad tänker eleverna när de ser denna bild? Finns det drag som de kopplar som kvinnliga i bilden? Varför är det så?

Banditgängets huvuddrag är att de är stereotypt onda och egoistiska. Men vilka särdrag kan eleverna urskilja hos var och en av medlemmarna?

Exakt var någonstans skulle eleverna säga att ”Konfliktlösningen” inträffar (jag skulle säga på sidorna 156-159). Avtoningen kommer direkt därpå, när Amaltea och Ossian rider iväg. Dock avslutas det hela med en tvist, en liten glimt in i nästa äventyr.

Låt eleverna diskutera – vem är personen som upptäcker att prins Ossian inte är kvar i tornet längre?

Förslag på aktiviteter och diskussionsämnen efter avslutad läsning

Berättarstrukturen

Genomgång av berättarstrukturen: Kronologisk ordning med några få tillbakablickar (när historien om matriarkat berättas). Mest med Amaltea i fokus men ett par gånger är det drag av parallellhandling: när drottningen och systemen inser att Amaltea försvunnit och precis på slutet då vi får se personen som upptäcker att Ossian försvunnit.

Sagoingredienser

Diskutera vad som utmärker en saga och gå noga igenom vilka olika sagoingredienser den här boken har.

Sammanfattning i fyra rutor

Låt eleverna rita och skriva en sammanfattning av boken i fyra serierutor, se Henrik Langes ”80 romaner för dig som har bråttom” för inspiration.

Adjektivkort

Skriv ut, laminera och klipp ut adjektivkorten här på hemsidan. Skriv upp bokens huvudkaraktärer på tavlan, dela ut några adjektivkort per elevpar och låt dem tillsammans bestämma vem varje kort passar bäst in på. Därefter får ett par i taget gå fram och placera ut korten samt förklara hur de tänkt.

Fortsättning

Låt eleverna skriva en egen fortsättning på boken. Innan de börjar skriva ska de planera berättelsens struktur utifrån en ny dramaturgisk kurva. Fortsättningen kan vara i serieform, film eller saga.

Se, läs och jämför

Läs andra böcker och se filmer som tangerar det könsomkullkastande och revolterande mot det invanda. Diskutera, jämför och dra paralleller.

Exempel

Boken och filmen **Tusen gånger starkare**

Redan nämnda **Egalias döttrar** av Gerd Brantenberg

Filmen **Mustang**

Underbara Claras krönika i Expressen dec 2016: <http://www.expressen.se/kronikor/claralidstrom/fullt-mojligt-for-man-att-aldrig-lyssna-pa-kvinnor/>

Prins Charles känsla av Liv Strömqvist

Serieromanen ”**Y the last man**” av Brian K Vaughan (fem delar)

Boka författarbesök

Bjud in Natalia Batista på workshop och lär er mer om mangateckning och tankarna bakom boken.